



สรุปผลการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓

โดย สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันอังคารที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๕ นาฬิกา ณ ห้องประชุมวุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ โดยมี พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง และนายศุภชัย สมเจริญ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธาน ของที่ประชุม

เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้เปิดประชุมและดำเนินการประชุม ตามระเบียบวาระ สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม จำนวน ๑ เรื่อง

- รับทราบ เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการปกครอง ท้องถิ่น ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๒ – มีนาคม ๒๕๖๓

นอกจากนี้ ประธานได้แจ้งเรื่องที่ไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

- ด้วยขณะนี้มีการตั้งคำถามซึ่งประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและอนุญาตให้ตั้งเป็นคำถาม เป็นหนังสือในที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งไม่อาจบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมได้ภายในกำหนดเวลา ๑๕ วัน ตามข้อบังคับ ข้อ ๑๖๐ จำนวน ๔ กระทำ คือ

๑. คำถาม เรื่อง มาตรการในการควบคุมตรวจสอบวัตถุอันตรายสารเคมีขยะพิษ หรือของเสียอันตราย นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นผู้ตั้งถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม

๒. คำถาม เรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นผู้ตั้งถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๓. คำถาม เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากอาวุธปืน พลตำรวจโท พิสิษฐ์ จุลติลก เป็นผู้ตั้งถาม ถามนายกรัฐมนตรี และ

๔. กระทั่งถาม เรื่อง ปัญหาการทุจริตในการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน
นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน เป็นผู้ตั้งถาม ถาปนนายกรัฎฐมนตรี

ที่ประชุมรับทราบ

(๒) รับรองรายงานการประชุม (ไม่มี)

(๓) กระทั่งถาม (ไม่มี)

เรื่องด่วน จำนวน ๑ เรื่อง

- รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๓)
พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมได้พิจารณารายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ
ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๓) ต่อจาก
การประชุมเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยมีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กับ
คณะเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย กรรมการปฏิรูปประเทศ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความ
สามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงประกอบการพิจารณารายงานเรื่องดังกล่าวต่อ
ที่ประชุมวุฒิสภา

ผู้แทนคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาที่รับผิดชอบแผนการปฏิรูปประเทศ
จำนวน ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านพลังงาน
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และด้านการศึกษา รวมถึงสมาชิกวุฒิสภา
ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อรายงานเกี่ยวกับการติดตามงบประมาณและการปฏิรูปประเทศ
ในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้แทนคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสมาชิกวุฒิสภา ได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า ควรเร่งดำเนินการในประเด็นสำคัญ ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. ความเดือดร้อนของประชาชนจากการบังคับใช้กฎหมายที่ทับซ้อนกัน ๓ กรณี กล่าวคือ (๑) ปัญหาที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) โดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ควรกำหนดหลักเกณฑ์ การดำเนินการที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม (๒) ปัญหาอ่างเก็บน้ำชำรุดที่ไม่สามารถซ่อมบำรุง ได้เนื่องจากข้อจำกัดทางเทคโนโลยี ควรนำกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมาปรับใช้และ พิจารณาตามความเหมาะสมว่าอ่างเก็บน้ำใดควรอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานหรือ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (๓) ปัญหาการปลูกไม้ยืนต้นและการสร้างป่าในป่าครอบครัว ภาครัฐ ควรดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้แก่ประชาชนผู้ปลูกป่าครอบครัว เพื่อเป็นการจูงใจให้ประชาชน ปลูกต้นไม้ยืนต้นในที่ดินของตนเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าให้แก่ประเทศ

๒. การปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อการปฏิรูป รัฐควรปรับเปลี่ยนมุมมองของปัญหาและ ทัศนคติในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่หรือชุมชนและ ไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าหรือปัญหาการต่อต้านการสร้างฝายหรือ อ่างเก็บน้ำ ปัญหาเหล่านี้สามารถอาศัยความเข้าใจในชุมชนโดยปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติต่าง ๆ เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้

๓. การเตรียมความพร้อมในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ โดยที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากขยะพลาสติกอันมีผลกระทบต่อ ระบบนิเวศโดยตรง ดังนั้น การนำทรัพยากรเหลือใช้หรือขยะพลาสติกในพื้นที่หรือทะเลมาแปรสภาพ ให้เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ภายใต้รูปแบบที่สร้างสรรค์ ทันสมัย และคุ้มค่า จึงเป็น การดำเนินการที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ในอนาคต เช่น การทำปุ๋ยจาก ขยะฝังกลบ การผลิตรองเท้าจากขยะรีไซเคิล การผลิตกระเป๋าจากถุงปูน การสร้างสรรค์เครื่องประดับ จากขยะหลอม การผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจากเส้นใยพลาสติก การผลิตกรอบแว่นตา ไม้แขวน และ กระดาษจากพลาสติกหรืองานไม้เหลือใช้ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ ดังนั้น จึงควรเร่งผลักดันให้มีการกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลเพิ่มขึ้นโดยเร็ว เพื่อสร้างความชัดเจนในการ กำหนดผู้รับผิดชอบพื้นที่ทางทะเลอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ เมื่อเกิดปัญหาก็จะสามารถดำเนินการแก้ไขได้ อย่างเป็นระบบและทันท่วงที อาทิ ปัญหาน้ำมันรั่วไหลในทะเลเมื่อมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนก็จะสามารถ สั่งการและแก้ไขตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องได้ โดยการวางทูนก้นน้ำมันในพื้นที่เกิดเหตุ สูบน้ำมันที่รั่ว ขึ้นมาเพื่อแยกน้ำออกจากน้ำมัน แล้วจึงฉีดพ่นยากำจัดคราบน้ำมันเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ด้านสาธารณสุข

ผู้แทนคณะกรรมการการสาธารณสุข และสมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า ควรเร่งรัดการปฏิรูปด้านสาธารณสุขโดยการปรับปรุงโครงสร้างและปรับเปลี่ยนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขให้มีความเหมาะสม มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมีการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง แก้ไขหรือปรับปรุงระบบราชการที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และพัฒนาให้แผนการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปเพื่อผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันในระบบสาธารณสุข ไม่หลงเชื่อหรือส่งต่อข้อมูลความเชื่อที่ผิดในการรักษาโรค เช่น การใช้สเตียรอยด์ (Steroid) บำรุงผิวหรือรักษาโรค การใช้ยาเสริมสมรรถภาพทางเพศ หรือการใช้ยาชนิดต่าง ๆ รักษาโรคมะเร็งโดยกรณีดังกล่าวควรกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนว่าประเด็นใดอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่เกี่ยวข้อง และควรผลักดันเทคโนโลยีเพื่อสู้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid 2019) หรือโรคอุบัติใหม่ในอนาคต โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคการศึกษาหรือวิจัยในต่างประเทศ เพื่อค้นคว้าและพัฒนาเทคโนโลยีถอดรหัสและเปลี่ยนแปลงพันธุกรรม (mRNA) ในการพัฒนาวัคซีนที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวไม่ควรถูกจำกัดโดยกลไกใด ๆ ในระบบราชการ

ด้านสังคม

ผู้แทนคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และสมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า ควรเร่งรัดการดำเนินงานด้านสังคม ดังต่อไปนี้

๑. ขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ควรดำเนินการให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยสนับสนุนการทำงานแบบหุ้นส่วนจุดพลังของท้องถิ่น ท้องที่ องค์กรชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดสมัชชาตำบลเข้มแข็ง

๒. ปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยที่เป็นรูปธรรม โดยผลักดันให้เกิดการออมภาคบังคับ ส่งเสริมช่างชุมชนหรือพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในงานช่าง ส่งเสริมโรงเรียนสามวัยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของคนทุกเพศทุกวัย ส่งเสริมการออมทางเลือก เช่น ออมต้นไม้ยืนต้น และผลักดันร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.

๓. เร่งรัดผลักดันกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่

(๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายด้านภาคประชาสังคมบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(๒) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม อนุรักษ์ และคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. เพื่อคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในประเทศไทย

(๓) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมระบบสวัสดิการของชุมชน พ.ศ. เพื่อแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖

(๔) ร่างพระราชบัญญัติไตรภาคีศิลปวัฒนธรรม พ.ศ. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศให้คงอยู่ต่อไป

๔. เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนให้มีการออม ทั้งภาคบังคับและภาคทางเลือกทั้งในระหว่างทำงานและเกษียณอายุ กำหนดอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต สนับสนุนผู้สูงอายุให้ทำงานตามสมรรถนะ และปฏิรูประบบบำนาญที่เกี่ยวข้อง โดยเร่งรัดร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. เร่งรัดในการแก้ไข พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติกองทุนการออม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ผู้สูงอายุปัจจุบัน รวมทั้งแก้ไขกฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ

๕. ทบทวนหรือชะลอการขยายอายุเกษียณราชการจาก ๖๐ ปี เป็น ๖๓ ปี เนื่องจาก ภาระค่าใช้จ่ายของกำลังคนภาครัฐในปัจจุบันมีอัตราสูง อีกทั้งวิกฤตเศรษฐกิจยังมีผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อสถานะการเงินการคลังของประเทศ รวมถึงการขยายอายุราชการจะส่งผลให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ระบบราชการ ได้ยากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีช่องทางในการขยายอายุราชการสำหรับตำแหน่งขาดแคลนและมีวิธีจ้างงาน ผู้เกษียณตามความจำเป็นในรูปแบบต่าง ๆ อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม หากเห็นควรพิจารณาให้มีการขยายอายุ ราชการก็ควรเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามแผนการดำเนินงาน

๖. การดำเนินการอื่น ๆ ได้แก่ ควรปรับการตั้งเป้าหมายอย่างก้าวหน้าในกองทุน การออมแห่งชาติ (กอช.) ควรเร่งดำเนินการส่งเสริมในภาคประชาชนอย่างจริงจังให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะไม่เป็นอุปสรรคเพื่อคน ทั้งมวล และควรกำหนดแผนงานโครงการรองรับให้ชัดเจนที่เกี่ยวข้อง และการแก้ไขพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ยืนต้นและต้นไม้ เศรษฐกิจ

ด้านพลังงาน

ผู้แทนคณะกรรมการการพลังงาน และสมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อการปฏิรูปด้านพลังงาน มีผู้รับผิดชอบร่วมกันหลายหน่วยงาน จึงเกิดความซ้ำซ้อน จึงควรกำหนดผู้รับผิดชอบหลักหรือมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง รับผิดชอบทั้งกระบวนการเพื่อความคล่องตัวและจะทำให้งานสำเร็จได้โดยไม่เกิดความล่าช้า ในส่วนการ ปฏิรูปโดยสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน การจัดทำโครงการปฏิรูปโดยกำหนดกลไกจัดตั้งโรงไฟฟ้า ที่ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งกำหนดเวลาแล้วเสร็จไว้ภายใน ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ปัจจุบันได้เริ่มเพียง

ประกาศรับสมัครบุคคลเข้าเป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการภาคประชาสังคมของกระทรวงพลังงาน จึงควรเร่งดำเนินการเพื่อให้สำเร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกัน เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้รถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น ส่งเสริมการใช้น้ำมันชีวภาพ แทนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง รวมถึงควรให้หลักประกันกรณีเกิดความเสียหายจากการเปลี่ยนมาใช้ น้ำมัน ตามที่รัฐกำหนด ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงแข่งขันกันได้อย่างเสรีและเป็นธรรม การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One stop service) ในด้านการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อออกใบอนุญาต ประกอบกิจการพลังงานรวมถึงใบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเบ็ดเสร็จในหน่วยงานเดียว จะทำให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และช่วยผลักดันให้การลงทุนจากภาคเอกชน ควรจัดการ ก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา เสนอให้มีการเจรจาเพื่อนำ พลังงานมาใช้โดยกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจนเพื่อให้ประเทศได้รับประโยชน์สูงสุด ควรให้ความรู้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาคารที่ร่วมโครงการ และศูนย์ประสานการออกแบบอาคารเพื่ออนุรักษ์พลังงาน เพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับการตรวจสอบกรณีอาคารต้องเป็นไปตามข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการพลังงาน (Building Energy Code : BEC) ควรสนับสนุนให้อาคารบ้านพักอาศัยนำระบบโซลาร์ รูฟ (Solar Roof) มาใช้เพื่อเปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์มาเป็นพลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ ควรเร่งรัด การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ ร่างพระราชบัญญัติกระจายหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรค่าภาคหลวงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมสู่ชุมชน อย่างเหมาะสม ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกการจัดตั้งโรงไฟฟ้า การออกกฎกระทรวงเพื่อรองรับ BEC และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการโอนย้ายการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน

ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ผู้แทนคณะกรรมการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้าง ธรรมาภิบาล และสมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า จากผลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) พบว่าได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูล ได้คะแนน ๕๒.๗๐ และ การป้องกันการทุจริต ได้คะแนน ๔๒.๓๔ ถือเป็นคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ แม้หน่วยงานภาครัฐสร้างระบบ “ภาษีไปไหน” ซึ่งเป็นระบบเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณภาครัฐ พัฒนาต่อยอดในการบูรณาการ ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) กรมบัญชีกลาง และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานภาครัฐจึงควรเร่งรัดดำเนินการ อาทิ การกำหนดให้มีมาตรการ ควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติ

หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรใช้ดุลพินิจโดยสุจริตภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและกำกับกิจกรรมที่ได้อย่างแท้จริง สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐเจ้าของข้อมูลเผยแพร่ข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ปรับปรุงกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่งและอาญา จัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต และการปรับปรุงกลไกที่ในการประสานนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับคะแนนให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดี ควรมีการชี้แจงให้ความรู้ แก่บุคลากรในหน่วยงานรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอก ได้แก่ ผู้ใช้บริการ เพื่อให้เข้าใจกระบวนการประเมินข้างต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงเรื่องความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารตระหนักในการปฏิบัติงานของตัวเอง อีกทั้งควรเร่งรัดการออกกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร โดยเสนอให้ปรับแก้ไขร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งยังอยู่ระหว่างดำเนินการเปลี่ยนชื่อเป็น ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ โดยกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นส่วนหนึ่งของคำนิยามข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ให้มีสาระเน้นเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเป็นหลัก กรณีการใช้ดุลพินิจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละหน่วยงานนำข้อมูลของตนเผยแพร่โดยให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการเข้าถึงโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้านหรือชี้เบาะแสการกระทำการทุจริต โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐ

ด้านการศึกษา

ผู้แทนคณะกรรมการการศึกษา และสมาชิกรัฐสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็นสรุปได้ว่า การดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาตามแผนการปฏิรูปประเทศ ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ และพบว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข เพราะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการตามมา โดยโอกาสเข้าถึงการศึกษาและระดับการศึกษาของคนในสังคมเมืองกับชนบทยังต่างกัน การจัดสรรงบประมาณบุคคลให้กับโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนในชนบทไม่เป็นธรรม คณะกรรมการการศึกษา เห็นว่า เรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ คือ ๑) การเร่งรัดการเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกหลักในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยอาจนำกลไกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาต่อยอดการปฏิรูปการศึกษารวมถึงควรปฏิรูปพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ด้วย ๒) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสถานศึกษา โดยเร่งรัดการส่งเสริมโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนทุกระดับ ทั้งในระบบและนอกระบบ ให้เป็นไปอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะบุคคลผู้พิการ ผู้มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการดูแลเป็นพิเศษ เร่งรัดการส่งเสริมและสนับสนุนครูและโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ยังขาดแคลนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น สามารถบริหาร

จัดการดูแลตนเองมากขึ้น และใช้การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบข้อมูลกองทุน เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา รวมถึงกลไกของรัฐทุกรูปแบบที่สนับสนุนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา โดยอาจใช้เทคโนโลยีช่วยคัดกรองผู้ขอรับการสนับสนุนเงินกองทุน จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กองทุน และจัดให้มีอาสาสมัครการศึกษา ๓) การปฏิรูปการศึกษาต้องดำเนินการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อศตวรรษที่ ๒๑ โดยต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของคนในชาติใหม่ ปฏิรูปหลักสูตรโดยใช้หลักการพหุปัญญา การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบ Distance Learning และการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา ๔) การผลิต การใช้ และการพัฒนาครูตามเส้นทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างสมรรถนะความเป็นครู ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และ ๕) การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาและการบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กระจายอำนาจทางการศึกษาโดยมอบความไว้วางใจให้สถานศึกษาและชุมชน

การติดตามการบริหารงบประมาณ

ผู้แทนคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุนการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ สรุปได้ว่าการศึกษาผลการดำเนินการทางด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ (เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๓) พบว่า ไม่มีการรายงานให้เห็นความคืบหน้าในโครงการที่สำคัญ งบประมาณที่ใช้ในการปฏิรูปประเทศยังไม่ชัดเจน ยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ไม่ได้ระบุประเด็นการปฏิรูปที่ชัดเจน การใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวมยังต่ำกว่าเป้าหมายทุกรายการ โดยเฉพาะรายจ่ายลงทุน เนื่องมาจากความล่าช้าของการบังคับใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ปัญหากระบวนการและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid 19) การดำเนินการทางด้านกฎหมายเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีทั้งที่ได้ยกร่างไว้แล้ว และยังมีได้ดำเนินการยกร่างการพิจารณาโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาต้องใช้เวลาช้านาน คณะกรรมการจึงมีข้อเสนอแนะใน ๓ ประเด็น คือ ๑) การปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องนำข้อเสนอการรับฟังความคิดเห็นมาประมวล รวมทั้งข้อเสนอของหน่วยงานในการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและนำไปสู่การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่มีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ๒) ปรับปรุงพัฒนาระบบการรายงานติดตามประเมินผลให้เชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศด้านงบประมาณ ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และระบบการเบิกจ่ายงบประมาณของกระทรวงการคลังและ ๓) การดำเนินการด้านกฎหมายตามแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญใหม่ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการทางด้านงบประมาณ

การปฏิรูปประเทศในภาพรวม

สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า จากปัญหาที่การปฏิรูปประเทศเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีความคืบหน้าเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งงบประมาณประจำปีที่ล่าช้า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid 19) อุปสรรคทางกฎหมาย หรือการปรับเปลี่ยนผู้บริหารกระทรวง ก็นับเป็นปัจจัยสำคัญและอุปสรรคที่ทำให้การปฏิรูปประเทศไม่มีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น สิ่งที่ต้องแก้ไข คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรจะต้องคิดโครงการหรือกิจกรรมที่มีนัยสำคัญ (Big Rock) ที่เป็นผลงานหรือผลลัพธ์ที่ประชาชนสามารถสัมผัสได้ โดยอาจจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้ใช้งบประมาณหรือเป็นโครงการที่มีการดำเนินการในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขพบว่า ในรอบเดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๓ มีความคืบหน้าในการเพิ่มกำลังคนในช่วงสถานการณ์ Covid 19 มีหน่วยบริการปฐมภูมิเพิ่มมากขึ้นกว่าไตรมาสแรก ซึ่งเป็นความคืบหน้าที่ดีในด้านสาธารณสุข แต่สิ่งสำคัญควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ และมีโครงการนำร่องเขตสุขภาพโดยให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้กำหนด จึงจะถือเป็นความก้าวหน้าในการปฏิรูปที่แท้จริง รวมทั้งควรเร่งรัดกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปตำรวจ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา และควรสนับสนุนให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและให้ประชาชนได้รับการดูแลตามมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ จากการสำรวจถึงเรื่องสำคัญเร่งด่วนในการปฏิรูปประเทศของสมาชิกวุฒิสภา พบว่า มีเรื่องเร่งด่วนจำนวน ๒๐ เรื่อง ที่กรรมการปฏิรูปประเทศควรนำไปเป็นกรอบหรือแนวทางในการปฏิรูปหรือปรับปรุงแผนการปฏิรูปในรายงานรอบต่อไปสรุปได้ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความมั่นคง ควรมีการส่งเสริมให้การเลือกตั้งท้องถิ่นเกิดขึ้นโดยเร็วควรปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนเฝ้าระวังเรื่องการทุจริต ปรับปรุงกลไกการดำเนินคดีทุจริต ปฏิรูปตำรวจและกระบวนการสอบสวนคดีอาญา ๒) ด้านความสามารถทางการแข่งขัน คือ สนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่งเสริมการเกษตรที่สร้างมูลค่า ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตนเองมากขึ้น สนับสนุนนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) สนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) และสนับสนุนบริการที่เป็นมิติใหม่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ๓) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ควรสนับสนุนให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ รวมถึงสนับสนุนการแข่งขันกีฬาหรือการลงทุนเกี่ยวกับสนามกีฬาขนาดใหญ่ ๔) ด้านโอกาสทางสังคม คือ พึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะ ด้านยา วัคซีน และอุปกรณ์การแพทย์ รวมถึงร่วมกันสร้างชุมชนหรือตำบลที่เข้มแข็งและสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากให้มากขึ้น ๕) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางบก หาแนวทางให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้ และพัฒนาให้ชุมชนมีแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ ๖) ด้านความสมดุลภาครัฐควรพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐ (Big Data) และเร่งรัดให้มีแพลตฟอร์มแห่งชาติ (National Digital Platform) เพื่อการลงทุนและการค้าในธุรกิจออนไลน์ ทั้งนี้ จากร่างกฎหมายปฏิรูปประเทศของรัฐบาล

จำนวน ๒๑๖ ฉบับ พบว่ามีร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับเรื่องเร่งด่วนที่สมาชิกวุฒิสภาแนะนำ ทั้ง ๒๐ เรื่องที่กล่าวมา จำนวน ๕๖ ฉบับ ซึ่งมีการบังคับใช้แล้ว ๑๙ ฉบับ และอยู่ระหว่างการดำเนินการ ในขั้นตอนต่าง ๆ อีก ๓๗ ฉบับ ดังนั้น จึงอยากให้รัฐบาลได้เร่งรัดกฎหมายที่ยังค้างอยู่โดยเร็ว นอกจากนี้ ในการปฏิรูปด้านการศึกษา ขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิรูปการเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ครั้งใหญ่ให้แก่เยาวชน ไม่เพียงแต่ปฏิรูปการศึกษาในตำราเรียนเท่านั้น แต่ควรปฏิรูป ให้ประวัติศาสตร์สามารถเรียนจากที่ใดก็ได้อีกด้วย

หลังจากผู้แทนคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา และสมาชิกวุฒิสภาได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูปประเทศจนครบถ้วนแล้ว จากนั้น นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ได้ตอบชี้แจง สรุปได้ว่า จากความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภา ที่ได้เสนอแนะและเร่งรัดต่อการปฏิรูปประเทศ จะนำไปรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณา สั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ในแผนปฏิรูปประเทศ ฉบับใหม่ ได้แบ่งแผนการปฏิรูปประเทศออกเป็น ๑๓ ด้าน โดยเพิ่มด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และ พัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ขึ้น เพื่อให้การปฏิรูปมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มากยิ่งขึ้นและแผนปฏิรูปฉบับดังกล่าว ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในช่วงต้นเดือนกันยายน ที่ผ่านมา และการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีสั่งการให้ คณะกรรมการปฏิรูปทุกคณะ ได้จัดทำแผนปฏิรูปโดยมุ่งเน้นการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีนัยสำคัญ ประมาณ ๑ - ๓ โครงการในแต่ละรอบรายงาน ที่เป็นการดำเนินการที่สามารถเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ โดยเร็ว ซึ่งขณะนี้ทราบข้อมูลว่าคณะกรรมการทุกคณะดำเนินการใกล้เสร็จแล้ว ซึ่งการสั่งการได้แนะนำว่า โครงการที่เสนออาจไม่ต้องดำเนินการโดยการออกกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขกฎหมายเดิม อาจเป็นการแก้ เพียงกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งในหน่วยงานก็สามารถดำเนินการได้ เช่น การแสดงสำเนาบัตรประชาชน ซึ่งขณะนี้หน่วยงานราชการบางแห่งสามารถดำเนินการให้บริการแบบ e - Service สร้างความสะดวกให้แก่ ประชาชนได้แล้ว โดยหน่วยงานบางแห่งอาจยังดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากมีอุปสรรคที่ระเบียบของ หน่วยงานในเรื่องการแสดงตนหรือลงลายมือชื่อต่อเจ้าหน้าที่ ก็ได้มีการสั่งการให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ แล้วเสร็จทันภายในปี ๒๕๖๓ อีกทั้ง ในการรายงานเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมในรอบต่อไป ได้ขอให้ หน่วยงานแจ้งมายังที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่ากิจกรรมใด แก้ไขไปแล้วอย่างไร มีอุปสรรคเช่นไร เพื่อที่จะได้ ทราบว่าควรช่วยสนับสนุนอย่างไรได้บ้าง ส่วนประเด็นเรื่องกฎหมายสำคัญที่สมาชิกเสนอแนมมานั้น ขณะนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปตำรวจจะเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในการประชุม สัปดาห์หน้า และจะเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในสมัยการประชุมครั้งหน้า และกฎหมายเกี่ยวกับการ ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงและจะนำเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ช่วงปิดสมัยประชุม และจะเร่งเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในสมัยการประชุมครั้งหน้าเช่นกัน ส่วนกฎหมายจัดการเลือกปฏิบัติ จะได้เสนอให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะพิจารณาเร่งรัด

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านของตน ทั้งนี้ เมื่อแผนปฏิรูปประเทศฉบับใหม่ใช้บังคับ การรายงานในรอบต่อไปจะพบการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมพิจารณารับทราบรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๓) พร้อมทั้งเห็นชอบด้วยกับสรุปผลการวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๓) ของคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และมีมติให้ส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

เมื่อจบการพิจารณาเรื่องด่วนที่ ๑ ประธานของที่ประชุมได้เลื่อนระเบียบวาระการประชุมที่เหลือออกไปพิจารณาในคราวประชุมครั้งต่อไป แล้วกล่าวปิดประชุม

เลิกประชุม เวลา ๑๕.๓๕ นาฬิกา

